

Úrad miestnych národných výborov v Tužine (1940) 1945 – 1950 (1953)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	Obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1571_10278	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Úrad miestnych národných výborov v Tužine	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	(1940) 1945 – 1950 (1953)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	1,00 bm (50 kusov úradných kníh, 7 registratúrnych pomôcok, 4 archívne škatule spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Úrad miestnych národných výborov v Tužine	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Národné výbory vznikli na území Slovenska počas druhej svetovej vojny na základe ústavného dekrétu prezidenta republiky č. 18/1944 zo 4. decembra 1944 o ustanovení miestnych a okresných národných výborov. V priebehu roku 1944 až do oslobodenia v roku 1945 vznikala sieť okresných a miestnych revolučných národných výborov spätých s činnosťou ilegálnej Slovenskej národnej rady. Stali sa nositeľmi štátnej moci a správy, ktorých činnosť sa opierala o smernice Povereníctva SNR pre veci vnútorné č. 339/1944/I z 27. septembra 1944 o organizácii a kompetencii revolučných národných výborov. Oslobodenie Československa	Dejiny správy pôvodcu

		<p>Sovietskou armádou znamenal začiatok nového obdobia vo vývoji národných výborov. Podľa nariadenia Predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 26/1945 zo dňa 4. apríla 1945 sa vo všetkých obciach na Slovensku ustanovili národné výbory ako orgány verejnej moci, na ktoré prešla právomoc, ktorú predtým vykonávali obecné zastupiteľstvá, obecná rada, starosta obce a obecný alebo obvodný notár. Po zrušení obvodných notárskych úradov vznikli obvodné úrady miestnych národných výborov a namiesto obecných notárskych úradov vznikli úrady miestnych národných výborov.</p> <p>Národné výbory sa vytvárali na základe volieb, po dohode politických strán alebo na verejných schôdzach občanov. To však neplatilo pre obce s väčšinou nemeckého obyvateľstva, akou bola aj obec Tužina. V takýchto obciach sa hneď po oslobodení menovali miestne správne komisie. Na základe Košického vládneho programu vyhláseného 5. apríla 1945, čl. 5 sa malo zabrániť tomu, aby o zložení orgánov obce rozhodovali Nemci, ktorí boli po udalostiach druhej svetovej vojny považovaní za štátne nespoľahlivé obyvateľstvo. V roku 1944 mala Tužina 3 500 obyvateľov a 98% tvorili Nemci. Bezprostredne po skončení druhej svetovej vojny v roku 1945 sa v Tužine nachádzalo len 84 obyvateľov, pretože v dôsledku vojnových udalostí sa musela väčšina nemeckého obyvateľstva vysťahovať. Ešte v apríli 1945 ustanovil Okresný národný výbor v Prievidzi Miestnu správnu komisiu v Tužine a jej predsedom sa stal Ján Solčany. Ako prví začali osídľovať domy po vysídlených Nemcoch Slováci z Čičmian a pomery sa začali meniť. Väčšia časť obce bola už začiatkom júna 1945 osídlená Slovákmi, a tak Miestna správna komisia v Tužine požiadala Okresný národný výbor v Prievidzi, aby sa namiesto nej ustanovil miestny národný výbor. Okresný národný výbor v Prievidzi žiadosti vyhovel a voľby sa uskutočnili 15. júla 1945. Predsedom MNV v Tužine sa stal Imrich Gocman. Na základe dočasného organizačného poriadku vydaného Poverenictvom pre veci vnútorné č. 6633/2-II/1-1945 z 15. novembra 1945 vykonávali miestne národné výbory svoju pôsobnosť prostredníctvom pléna, rady, predsedu, miestnych komisií a úradu MNV alebo obvodných úradov MNV.</p> <p>Úrad miestnych národných výborov v Tužine prevzal agendu zrušeného Obecného notárskeho úradu v Tužine a jeho pôsobnosť sa vzťahovala len na sídelnú obec. Úrad bol orgánom pomocným a výkonným, podliehal okresnému národnému výboru a poverenictvu vnútra. Vedúci, neskôr prednosta úradu bol zároveň tajomníkom MNV a povinne sa zúčastňoval na zasadnutiach pléna a rady ako zapisovateľ, ale hlasovacie právo nemal. Bol odborným poradcom MNV a dozeral na prácu zamestnancov.</p> <p>Vedúcim Úradu MNV v Tužine od roku 1945 do 15. marca 1948 bol Július Doskočil. Jeho nástupcom sa stal Andrej Bruňanský, ktorý v tejto funkcii pôsobil od 17. marca 1948 až do zániku úradu v roku 1950.</p>	
--	--	--	--

		<p>V činnosti národných výborov bolo obdobie rokov 1945 – 1948 poznačené politickým bojom medzi členmi komunistickej strany a členmi demokratickej strany. Rok 1948 priniesol zmeny aj v zložení MNV. V 49 obciach na Slovensku boli menované dočasné okresné a dočasné miestne správne komisie (ďalej DMSK), ktoré vykonávali funkciu národných výborov v rokoch 1948 – 1950. Na návrh Miestneho akčného výboru Národného frontu bola aj v Tužine vymenovaná miestna správna komisia, ktorej predsedom sa stal Imrich Gocman a neskôr ho vystriedal Štefan Petráš.</p> <p>Vyvrcholením reorganizácie verejnej správy v obciach na Slovensku bolo vládne nariadenie č. 14/1950 Zb. o organizácii miestnych národných výborov. Právomoci úradov MNV a obvodných úradov MNV boli presunuté na jednotlivé miestne národné výbory, čo znamenalo aj zrušenie úradov a obvodných úradov MNV.</p> <p>Likvidácia Úradu MNV v Tužine bola oznámená predsedom Miestneho národného výboru v Tužine Štefanom Petrášom dňa 18. júla 1950 na zasadnutí rady MNV v Tužine. Nástupcom Úradu MNV v Tužine sa stal Miestny národný výbor v Tužine.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Spisová manipulácia Úradu MNV v Tužine nebola osobitne upravená. Platil kancelársky poriadok pre obce a obecné a obvodné notárske úrady, vydaný uhorským ministerstvom vnútra č. 126 000/1902 B.M., ktorý upravoval spisovú službu obvodného úradu MNV. Vedúci úradu MNV viedol registratúrny denník, nazývaný ako podací protokol, do ktorého zapisoval všetky podania. Spisy boli protokolované chronologicko-numericke, pričom spisy, týkajúce sa jednej veci sa pripájali k prvému číslu podania. Neprotokolovali sa tie záležitosti, pre ktoré sa museli viesť evidencie, zápisnice obecných orgánov, komisií, doručenky, zbierky zákonov a nariadení, úradné vestníky, oznamy. Zvlášť sa viedli protokoly pre dôvernú agendu, pričom pre označenie spisov sa používala nejednotne skratka „prez“ (prezidiálne) alebo „dôv“ (dôverné). Po vybavení sa spisy ukladali do spisových obalov, na ktorých bolo poznačené o aký typ spisov ide a číslo spisu lomené rokom vzniku. Na konci roka sa vybavené spisy sústreďovali do spisovne úradu (dnes registratúrne stredisko). Osobitné oddelenie tvorila účtovná agenda, ktorú tvoril v rámci roka súbor písomností ako rozpočet, záverečný účet, majetkový inventár, pokladničné denníky viažuce sa k hlavnej knihe obecného hospodárenia. Samostatným oddelením agendy obvodného úradu miestnych národných výborov bola matričná agenda, ktorá nie je súčasťou fondu.</p> <p>Počas likvidácie jednotlivých úradov MNV a obvodných úradov MNV väčšina odstupujúcich vedúcich úradov roztriedila písomnú produkciu podľa pertinencie k jednotlivým obciam a odovzdala ustanoveným miestnym národným výborom. Mnohé písomnosti boli uložené v nevyhovujúcich priestoroch, v pivniciach alebo na povalách, čo bolo často príčinou znehodnotenia, torzovitosti alebo straty dokumentov. Vykonaním previerok zamestnancami archívu sa v súvislosti s kompletizovaním fondov notárskych úradov a úradov MNV dostala do</p>	Dejiny archívneho fondu

		<p>archívu väčšina fondov Ú MNV a OÚ MNV.</p> <p>Podľa zápisnice napísanej na Miestnom národnom výbore v Tužine dňa 19. júla 1956, prebehlo v MNV v Tužine vyradovanie písomností bez znaku hodnoty A, na ktorom sa podieľali tajomník MNV a jedna pracovníčka . Vyradené boli dokumenty z činnosti Miestneho národného výboru v Tužine z rokov 1945 – 1953.</p> <p>Registratúra Úradu MNV v Tužine bola prevzatá do Okresného archívu v Bojniciach v rokoch 1963, 1971 a 1973.</p>	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Prvý prírastok k fondu bol zapísaný dňa 1. novembra 1963 v prírastkovej knihe Okresného archívu v Bojniciach. Pod číslom 124 boli zaevidované tri fascikle spisov z rokov 1945 – 1946 a dva indexy za roky 1945 – 1946. Nasledujúci zápis v prírastkovej knihe z 30. júna 1971 pod číslom 472 obsahoval prevzatie piatich fasciklov spisov z obdobia rokov 1945 – 1949. Posledný prírastok z 12. júla 1973 pod číslom 536 obsahoval štyri balíky spisov z rokov 1944 – 1950.</p>	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and content	<p>Pramenná výpovedná hodnota písomností Úradu MNV v Tužine je rozsiahla pre štúdium a poznanie dejín obce v rokoch 1945 – 1950. Z 12 evidencií, ktoré sa vo fonde zachovali sú mnohé obrazom sociálneho a zdravotného postavenia ľudí obce – Evidencia vydaných svedectiev chudoby, Evidencia mrzákov, epileptikov, blbých, slepých a choromyseľných alebo Evidencia vojnových poškodencov. Z administratívnych protokolov nie je zastúpený rok 1949 avšak administratívny index z tohto roku, ktorý sa zachoval, môže jeho absenciu nahradiť. Prezidiálne spisy uložené v jednej škatuli sú z obdobia rokov 1945, 1948 a 1950. Administratívne spisy sa zachovali z rokov 1945 – 1950. V spisovom materiáli prevládajú rozhodnutia o konfiškáciách majetkov, informácie o odsunutých Nemcoch, o parcelácii pozemkov v obci, o vydaní reemigrantských legitímácií, o pridelovaní pôdy, domov ako aj o vybavovaní žiadostí o pridelení alebo vrátení československého štátneho občianstva. Rovnako zoznamy osôb nemeckej národnosti podliehajúcich odsunu, súpisy osôb podozrivých z kolaborantstva alebo riešenie otázky umiestnenia osôb cigánskej národnosti v obci sú často vyhľadávané bádateľmi. Účtovný materiál vo fonde poskytuje informácie o hospodárskom vývoji obcí. Z materiálu úplne chýbajú účtovné knihy z roku 1945 a 1950.</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	<p>Vnútorne vyradovanie a hodnotenie dokumentov bolo uskutočnené v roku 1964 pracovníčkou Okresného archívu v Bojniciach Oľgou Bražinovou, pri spracovávaní fondu. Nie je známe, aké dokumenty boli z fondu vyradené.</p>	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	<p>Fond je uzavretý a prírastky sa neočakávajú.</p>	Možné prírastky

3.3.4.	System of arrangement	<p>Archívny fond je sprístupnený združeným inventárom v štruktúre:</p> <p>Úrad miestnych národných výborov v Tužine:</p> <p>I. Knihy Evidenčné</p> <p>II. Spisový materiál 1. Registratúrne pomôcky administratívne 2. Spisy a) prezidiálne b) administratívne</p> <p>III. Účtovný materiál a) Evidenčné knihy b) Účtovné knihy</p>	Spôsob usporiadania
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovať so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	dobrý	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Oľga Bražinová, Jozef Bilčík: Obvodné úrady miestnych	Vyhľadávacie

		národných výborov 1945 – 1950, skupinový inventár, Bojnice, 1963, evid. č. 536. K dispozícii je aj združený inventár, ktorý je poskytnutý v bádateľni archívu na požiadanie: Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach. Jozef Bilčík, Oľga Bražinová, Marta Gašparovičová: Úrady a obvodné úrady miestnych národných výborov III (1940) 1945 – 1950 (1953), združený inventár, Bojnice 1994, evid. č. 4128.	pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice, Tehelná 18, 972 01 Bojnice	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Obecný notársky úrad v Tužine 1891 – 1945 (1950) Okresný úrad v Prievidzi 1923 – 1945 Okresný národný výbor v Prievidzi (1918) 1945 – 1990 (1991) Miestny národný výbor v Tužine 1948 – 1990	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publication note	Bilčík, Jozef – Obert, Štefan – Vitek Ernest. <i>Spríevodca po okresných archívoch v Nitre, Prievidzi a Topoľčanoch</i> . Bratislava: Slovenská archívna správa, 1975, 542 s. <i>Informatívny spríevodca štátnych archívov Slovenskej republiky II/2</i> . Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, odbor archívnictva a spisovej služby, 2001, 346 s. Kolektív autorov: <i>Tužina, dedina storakých remesiel</i> . Martin: Neografia a.s., 2018, 199 s.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Fond spracovala v roku 1964 Oľga Bražinová a spolu s Jozefom Bilčíkom vyhotovili k nemu inventár. V roku 1989 ho Marta Gašparovičová reinventarizovala a pristúpila k zmenám v uložení na základe metodického pokynu AS MV SSR z 9. februára 1982. Zápisnice pléna MNV Tužina z roku 1950 a zápisnice rady MNV 1950 boli vyčlenené z fondu Úradu MNV v Tužine a zaradené do fondu Miestny národný výbor v Tužine. Opis fondu vyhotovila Eliška Kolečanská v apríli 2021.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady

3.7.3.	Date(s) of descriptions	21. 04. 2021	Dátum vyhotovenia opisu
--------	-------------------------	--------------	----------------------------